

Motion till riksdagen 2009/10:N365

av **Gunnar Andrén och Karin Pilsäter (fp)**

Södertälje som centrum för forskningstillväxt

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Södertälje som centrum för forskningstillväxt.

Motivering

Den mediala bilden av Södertälje präglas 2009 främst av problem, inte av möjligheter. Det är framför allt invandrar- och flyktingfrågor – under senaste året också ett antal spektakulära bränder – som ges medialt utrymme. Det är emellertid inte hela sanningen.

Vi vill vända på perspektivet och se Södertälje som den välståndsbildande kraft staden är, med stor betydelse för hela Sveriges välstånd.

Södertälje med sina 85 010 invånare (31 mars 2009, senast tillgängliga siffra) skiljer sig nämligen från alla andra större svenska kommuner i ett viktigt avseende: De globala och därmed nödvändigtvis stora företagen dominerar arbetsmarknaden – men är samtidigt i minoritet vad gäller arbetsplatser. De stora industriföretagens framgång i Södertälje är samtidigt en förutsättning för övrig varu- och tjänsteproduktion. Södertälje har en stor arbetsmarknad, ungefär 42 000 sysselsatta i omkring 6 000 företag. De största av dessa – och därmed de till numerären största arbetsplatserna – utgörs inte av kommunen, landstinget eller staten utan av varu- och tjänsteproducerande, exporterande, forskande, framtidsinriktade företag.

Så här ser de femton största företagen eller förvaltningarna ut i Södertälje (senast tillgängliga siffror, de fyra förstnämnda från 2008, dessbättre har de varsel som lagts 2009 inte trätt i kraft i den utsträckning som tidigare befarats):

Fel! Okänt namn på

Företag	Anställda
Scania AB	9 000
Astra Zeneca	7 000
Södertälje kommun (förvaltningen)	5 850
Stockholms läns landsting (i Södertälje)	1 400
Foria AB (SÅAB)	800
Dynamate AB	700
Saab Automobil Powertrain	570
De Laval Sales AB	300
Telge Energi (kommunägt energibolag)	300
Scania Parts Logistics	260
Cerealía Foods AB	250
Svenska Volkswagen	225
Fläkt Woods AB	210
Telge Bostäder AB (kommunalt bostadsbolag)	170

Ser vi till befolkningsutvecklingen kan vi konstatera att Södertälje är en av Sveriges största städer, oaktat att Nykvarn (9 082 invånare 31 mars 2009) vid årsskiftet 1998/99 blev en egen kommun. Södertälje hade 80 735 invånare vid årsskiftet 2003/04, i dag snart 5 000 fler. Prognosen för 2010 är 85 865 invånare, en 6-procentig ökning på mindre än ett decennium. Befolkningsprognosen, som förutsätter fortsatt hög industrialisering inom kommunen, under den kommande 10-årsperioden ser ut enligt nedan.

Den faktiska och prognosticerade befolkningsutvecklingen vid utgången av respektive år ut (SCB-siffror 2005–2007 och för första halvåret 2008):

Invånare

81 455 (31 dec)
81 791 (31 dec)
83 642 (31 dec)
84 172 (30 jun)
85 465 (prognos 31 dec)
85 865 (prognos 31 dec)
86 255 (prognos 31 dec)

Genom de kraftiga svängningarna i flyktingmottagandet är prognoserna mer osäkra för Södertälje än de flesta andra kommuner.

Det mest framgångsrika Södertäljeföretaget på 2000-talet är Scania.

Det kan räkna sitt ursprung till 1891 då Vabis (Vagnfabriksaktiebolaget i Södertelge) kom till. Senare fusionerades företaget med Scania AB i Malmö och hamnade i Saab–Scania-gruppen. I dag är Scania AB ett av Sveriges allra viktigaste företag, med produktion av lastfordon och bussar för världsmarknaden. I Sverige finns för närvarande, utöver företagets cirka 20 000 återförsäljare världen runt, cirka 12 000 av företagets 28 000 anställda. De bortåt 9 000 anställda i Södertälje – nära halva den svenska arbetsstyrkan – tillverkar i huvudsak motorer och växellådor. Från Falun har flyttats produktion av

Fel! Okänt namn på

axlar, från Sibbhult växellådor och retarder medan produktionen i Oskarshamn av hytter och i Luleå rambalkar och bakaxelbryggor fortsätter.

Att också Scania drabbats hårt av finanskrisen 2008–2009 är givet. Genom speciella arrangemang, som inneburit kostnadssänkningar och arbetstidssänkningar och ersättningsänkningar men mycket utbildning, har antalet anställda påverkats mindre än som befarats. Scaniamodellen bildade skola i Sverige med syfte att behålla yrkeskunnig personal även när produktionen måste minska en tid.

Inom fordonsproduktionen är antalet underleverantörer mycket stort. De finns både i och utom Sverige. Närheten till marknaderna spelar på fordonsområdet en roll, och det är också mot den bakgrunden man skall se hur sammansättningsfabriker finns överallt från Polen till Brasilien.

Det är av yttersta vikt att värna kunskaps- och utvecklingsbasen för Scania's framtid i Södertälje.

Astras betydelse för Sverige kan inte överskattas. Det gäller både industriellt och för den enskilde. Företaget startades 1913 och började 1931 med egen forskningsverksamhet. Sedan 1955 är bolaget noterat på Stockholmsbörsen, sedan 1996 i New York, från 1999 som Astra Zeneca efter samgåendet med USA-företaget Zeneca.

År 1974 startade Astra produktionen vid Gärtunafabriken i Östertälje, och av de många preparat som utvecklats är magmedicinen Losec det varumärkesmässigt mest kända. Av AstraZenecas över 50 000 medarbetare fanns 13 000 i Sverige, varav mer än hälften i Södertälje där mycket stora investeringar i forskning och produktion genomförts under senare år, i storleksordningen 7 miljarder kronor. Enligt meddelande från företaget (2 augusti 2008) och som baseras på en analys av Astra Zeneca i Sverige – gjord på företagets uppdrag – av Centre of Excellence for Science and Innovation Studies vid Tekniska högskolan i Stockholm (KTH) i samarbete med Jönköpings Internationella Handelshögskola, framgår att 4 500 av de Sverigeanställda medarbetarna arbetar med forskning och utveckling. Av dessa innehar ungefär 25 procent (1 100) akademisk doktorexamen. Under 2008 uppgick totalsumman för forsknings- och utvecklingsarbete från AZN:s svenska forskningsenheter till cirka 12 miljarder kronor, en summa som i storleksordning kan jämföras med samtliga svenska universitets och högskolors forsknings- och utvecklingsutgifter för 2008 på drygt 23 miljarder kronor. Årligen bidrar AstraZeneca med cirka 5 procent av det sammantagna exportvärdet från Sverige. Företaget betydelse för sysselsättningen är ringa, Astra Zeneca sysselsätter i Sverige ungefär 4 promille av alla privatanställda inom det privata näringslivet. Det måste dock sägas att liksom andra läkemedelsföretag befinner sig Astra Zeneca i ett skede där personalbesparingar sker och forskningsprojekt läggs ned. Medicinteknikindustrin är en viktig plattform för det svenska välståndet. Det skapas jobb och forskning för miljarder och åter miljarder och dessutom attraktiva arbetsplatser.

Det är i det här perspektivet, och vetenskapen om vilken betydelse medicin, fordonstillverkning och forskning har för svensk välfärd, som förutsättningarna för industrin skall ses. Utan fortsatt tillväxt, grundad på framtidsinriktade forsknings- och produktionsförutsättningar i bland annat Södertäljeregionen,

Fel! Okänt namn på

kommer, i den mån inte främst produktionsresurser av skilda skäl redan flyttats till andra regioner, Sveriges välfärd att påverkas ytterst negativt, detta utöver vad som redan sker av andra skäl: påfrestningar av både demografiska och andra strukturella orsaker. Därför måste de i Sverige verksamma produktions- och forskningsföretagens framtida behov av kvalificerade medarbetare, och därmed all service i form av bostäder, skolor, sjukvård och annan infrastruktur i området, kunna tillgodoses. Men det är viktigt att minnas att forskningsintensiva företag behöver en kringmiljö som stimulerar utbyte av erfarenheter och kunskaper mellan skilda men ändå till sin akademiska inriktning likartade verksamheter. I Södertälje syns detta främst på fordonsområdet, där produktion gått hand i hand med marknadsföring och försäljning via in- och utskeppning genom Södertälje hamn, särskilt anpassad till fordonshantering.

En del fordonssammansättningar har redan förlagts till andra länder. Det gäller bussar som av kostnadsskäl flyttats till Polen, medan lastbilar av uttalade marknadsföringsskäl sedan länge satts samman i Brasilien. Det är emellertid viktigt att för framtiden säkra att produktion kan fortsätta i vårt land. Det förutsätter att de personalkostnadsfördelar som finns i andra länder kan vägas mot de konkurrensfördelar på kunskaps-, miljö-, personal-, forsknings- och utvecklingsområdena som vårt land kan erbjuda.

Södertälje ligger redan väl till kommunikationsmässigt, med hamn, två Europavägar genom kommunen och i huvudsak väl fungerade tågtrafik. Det betyder inte att inte ytterligare förbättringar kan göras vad gäller kommunikationer. Ett varningsmoment skulle utgöras av om fler fjärrtåg passerade Södertälje Syd, belägen på den stora Igelstaboron med sin magnifika utsikt över land, stad och vatten, utan att stanna.

Södertälje hamn utgör inte någon av Sveriges största hamnar. Men dess konkurrenskraft är betydande. Ett nytt tågspår för att ytterligare förbättra logistiken har anlagts 2008. Närheten till järnvägen mellan Malmö–Stockholm och Göteborg–Stockholm – bara någon minut från hamnen – och likaledes närheten till Europavägarna (E4/E20) – någon minut också den från hamnen – gör Södertälje till ett intressant logistikcentrum för vissa transporter, främst fordon. Problemen för personfordon i hela världen har slagit hårt mot Södertälje som export- och importhamn för motorfordon. Under andra halvåret är utvecklingen på väg att vända till det bättre igen.

När Stockholms hamnar AB avvecklar oljehamnen i Stockholms hamn, kommer sannolikt en stor del av denna hantering att flyttas till Södertälje hamn, vars närhet till väg och järnväg är en stark konkurrensfördel.

Sjöfartens betydelse för Södertälje har säkert varit stor redan för tusen år sedan då Helgö och Birka blomstrade och sjöfarande med all säkerhet passerade den stad som i dag är. I dag finns såväl kustbevakningen som sjöräddningen sedan några år etablerade i Södertälje; Sjöfartsverket befinner sig där sedan många år på grund av Södertälje kanal.

På bostadsområdet är situationen långt mindre gynnsam, detsamma gäller tillgången till högskoleutbildning. Flyttningen av Telge Campus till Södertörn må ha motiverats utifrån universitetsadministrativa utgångspunkter, men då ort ställts mot ort, lokalisering mot lokalisering, har inte orternas komparativa

utbildningsfördelar utnyttjats. Inte minst mångspråkigheten talar för att Telge Campus åter kan bli en attraktiv studiemiljö.

På energiområdet samverkar Södertälje via sitt energibolag Telge Energi med Huddinge och Botkyrka om en stor investering i kraftvärmeproduktion som kommer att betyda ökad leveranssäkerhet och i bästa fall priskonkurrens på olika energiområden. Den sammantagna energiinvesteringen är betydande.

Södertälje utmärks i dag av stor etnisk mångfald. Det resulterar förvisso stundom i händelser där etniska motsättningar mellan befolkningsgrupper kommer i förgrunden för den mediala rapporteringen. Det är också grunden till den i huvudsak positiva rapportering som kommit kommunstyrelsens ordförande Anders Lago (s) till del då han under tidigt 2008 fick möjlighet att i USA:s kongress redogöra för hur Södertälje hanterar flyktingar och invandrare. Bakom Lago står alla de stora partierna i Södertälje, inte minst vad gäller olika program för att ta tillvara alla nya Södertäljebors önskan att bli egenförsörjda och slippa hamna i bidragsberoende. Samarbete har också inletts med andra kommuner, t.ex. Gnosjö. Södertälje har vid Almedalsveckorna i Visby 2008 och 2009 spridit kunskap om de olika vägar och metoder som Södertälje nyttjar för att vända ett problem till möjligheter.

Det är naturligtvis hedrande för Södertälje att vara en attraktiv boendeort, samtidigt som det ingalunda skall döljas att spänningar av betydande mått skapas både mellan svensk- och utlandsfödda liksom av utlandsfödda av olika etnicitet och härkomst.

Att människor med olika språk och härkomst söker sig till varandra är inget konstigt; det gör också svenskar. Se bara på en rekreationsresa till Mallorca – vem föredrar de flesta att umgås med? Därför är språkkunskaper, arbete och sociala kontakter vid sidan av den egna grupptillhörigheten nyckeln till en lyckad integration för både den enskilde och samhället i stort.

Som helhet är den mångfasetterade smältdegel som utmärker Södertälje av största värde: Här samsas inom regionen en lång rad språk, skilda religioner, kulturer och nationella bakgrunder. De olika värderingar som stammar från dessa skilda bakgrunder kan, om toleransen och förståelsen får överbrygga etnisk misstänksamhet och personlig motvilja, bidra till att minoriteter uppfattas som tillgångar, inte som problem.

Integrationen i Södertälje går genom accepterande välkomnande mångfald – i medvetande om att varje invandrad familj, varje mor och far, mer än annat önskar sina barn den bästa av framtider, på skolans och den högre utbildningens område, inom yrkes- och privatlivet. Alla skillnader till trots är vi människor på detta område mycket mer lika än vi kan föreställa oss. Mot detta måste vägas att en fortsatt koncentration av icke i Sverige födda medborgare kan leda till, och leder till, problem som känns främmande för den svenska mentaliteten. Att brottslighet förekommer i större utsträckning bland icke-svenskfödda än bland dem som länge bott i staden är en utbredd uppfattning alldeles oavsett hur denna brottslighet drabbar enskilda. En rad svåra våldsbrott där invandrare eller flyktingar varit inblandade har givit näring åt denna uppfattning – med följden att invandrare och flyktingar, hur oskyldiga de än varit, direkt eller indirekt görs medskyldiga eller i varje fall medansvariga för de oeffterätliga brott som begåtts. Detta är uppfattningar som man inte kan

Fel! Okänt namn på

lagstifta bort eller förbjuda, det enda som fungerar är bättre förutsättningar för integration i det svenska samhället via främst utbildning.

Från Södertälje – över partigränserna – framförs ofta att det inte i längden är rimligt att Södertälje skall påtvingas ett ansvar för nyinflyttade som går långt över vad andra kommuner tar. Svaret på frågan hur långt statens ansvar sträcker sig – och inte minst att får vara bosatt var man vill oavsett försörjningsförmåga – är viktiga delar i synen på framtiden i en kommun som Södertälje: Kan en enda kommun klara nästan vilka påfrestningar som helst? Under senare året har nästan alla invandrare eller flyktingar kommit från Irak. Under 2009 har antalet minskat, vilket noteras med tacksamhet. Det har krävt mycket stora insatser från Södertäljes politikere och även invånarens sida. Ett flyktingmottagande har byggts upp som saknar motstycke i vårt land.

Hur långt sträcker sig statens ansvar? Svaret är ideologiskt i lika hög grad som ekonomiskt. Tolerans kan inte mätas i pengar, uppslagsrikedom kan underlättas av pekuniärt stöd men aldrig ersätta enskildas vilja att förbättra för andra och därmed för sig själva. Det förhållandet att Södertälje har fått det tvivelaktiga nöjet att se såväl Sverigedemokrater som Nationaldemokrater i stadens kommunfullmäktige vittnar om vikten av att ta kulturella motsättningar på allvar, detta med målet att skapa en god jordmån för demokratiska krafter och starkt motverka partier med rasistiska förtecken och med förslag till lösningar som inte håller i mötet med verkligheten. På det här området bör vetenskapliga studier, som också med fördel kan utsträckas att gälla Malmö, Helsingborg, Landskrona, Göteborg och Stockholm, ta sikte på att undersöka vilka värderingar som styr de väljare som ger partier med så uttalad nationalistisk och ibland ofta rent fördomsfull rasistisk inställning sitt stöd.

Stockholm den 2 oktober 2009

Gunnar Andrén (fp)

Karin Pilsäter (fp)